

Přechod některých věcí z majetku ČR do majetku obcí

Pro přechod některých věcí z majetku České republiky do vlastnictví obcí podle zákona č. [172/1991](#) Sb. musí být splněny kumulativně tři podmínky stanovené v § 1 odst.1 - musí jít o majetek, který v rozhodné době náležel České republice, ke stanovenému dni k němu měl právo hospodaření právní předchůdce obce a s tímto majetkem tento předchůdce také hospodařil.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 28 Cdo 1698/2009, ze dne 21.7.2009 ve spojení s nálezem Ústavního soudu IV. ÚS 185/96

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci žalobce ČR - Z. v. s., proti žalovaným 1) J. K., a 2) J. K., oba zast. advokátem za účasti vedlejšího účastníka na straně žalobce J. V., o určení vlastnického práva, vedené u Okresního soudu v Blansku pod sp.zn. 5 C 644/2004, o dovolání žalovaných proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 13.1.2009, č.j. 37 Co 357/2006 -159, tak, že rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 13.1.2009, č.j. 37 Co 357/2006 - 159, jakož i rozsudek Okresního soudu v Blansku ze dne 14.6.2006 č.j. 5 C 644/2004 - 124, se zrušují a věc se vrací Okresnímu soudu v Blansku k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Krajský soud v Brně rozhodl rozsudkem ze dne 13.1.2009, č.j. 37 Co 357/2006 - 159 tak, že potvrdil rozsudek Okresního soudu v Blansku ze dne 14.6.2006, č.j. 5 C 644/2004 - 124. Rozsudkem Okresního soudu v Blansku bylo vyhověno žalobě a určeno, že vlastníkem pozemku parc.č. 208/25 a parc.č. 208/26, jak podrobněji identifikovány ve výroku I. rozsudku soudu prvního stupně, ležícími v k.ú. L. u L., je žalobce. Žádnému z účastníků nebylo přiznáno právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Ve výše uvedené věci šlo o posouzení, zda změna faktického stavu (t.j. skutečnost, že na předmětných pozemcích se po provedení vodohospodářské úpravy již fakticky žádný vodní tok nenacházel), má sama o sobě vliv na změnu právního režimu těchto pozemků. V této souvislosti nutno podotknout, že ke změně právního režimu v rámci správního či jiného rozhodnutí nedošlo - rozhodnutí Okresního úřadu v Blansku ze dne 2.12.2002 bylo totiž následně zrušeno Ministerstvem zemědělství ČR rozhodnutím ze dne 15.1.2003. Odvolací soud pak dospěl k závěru, že ze žádného právního předpisu tuto změnu nelze dovodit, a faktická změna způsobu využití pozemku na jeho právním režimu v dané situaci nic nezměnila. Soud prvního stupně pak správně dovodil, že nebyly splněny podmínky ustanovení § 1 odst. 1 zák. č. [172/1991](#) Sb., když k datu 23.11.1990 s předmětnými pozemky obec Š. podle práva nehosponařila, přičemž faktické využití je nutno považovat za irelevantní. Za tohoto stavu je pak žaloba žalobce po právu, a s ohledem na rozpor mezi stavem zápisu v katastru nemovitostí a právním stavem je pak dán i naléhavý právní zájem na žalovaném určení vlastnictví. Rozsudek soudu prvního stupně byl proto potvrzen podle ustanovení § 219 o.s.ř.

Proti rozsudku odvolacího soudu podali žalovaní dovolání. Jako dovolací důvod a zásadní právní otázku sporu uplatnili, zda bývalý pozemek p.č. 208 v k.ú. L. u L. byl či nebyl pozemkem

podléhajícím režimu zákona č. [172/1991](#) Sb. o přechodu některých věcí z majetku České republiky do vlastnictví obcí. Dovolatelé mají zato, že odvolací soud otázku přechodu vlastnictví ze státu na obec, kterou je nutno považovat v daném sporu za otázku zásadního právního významu, vyřešil nesprávně, v rozporu s konstantní judikaturou a tím v rozporu s hmotným právem a navrhli, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalobce se k dovolání písemně vyjádřil. Tvrdil, že soudy obou nižších instancí dospěly na základě dokazování k náležitě zjištěnému skutkovému stavu, na který aplikovali odpovídající ustanovení zákona. S interpretací právní otázky žalovanými žalobce nesouhlasil. Žádal, aby Nejvyšší soud dovolání žalovaných jako nepřipustné odmítl.

Nejvyšší soud zjistil, že oba žalovaní podali své společné dovolání ve lhůtě a za splnění podmínky povinného zastoupení advokátem (§ 240 odst. 1, § 241 odst. 1 o.s.ř.). Dovolání mohlo být vzhledem ke shodě rozsudků nižších instancí přípustné jen pro řešení právní otázky zásadního významu podle § 237 odst. 1 písm. c), odst. 3 o.s.ř. V případě přípustnosti dovolání pak připadalo v úvahu, aby Nejvyšší soud přezkoumal uplatněný dovolací důvod, který bylo možno - vzhledem k obsahu položené právní otázky - subsumovat pod ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) o.s.ř. (nesprávné právní posouzení věci).

Dovolání je přípustné i důvodné.

V posuzované věci jde o řešení otázky rozsahu obecní restituce podle zákona č. [172/1991](#) Sb. Zákonná úprava obecních restitucí počítá v podstatě se dvěma skutečnostmi, které restituci opravňují. Za jednu z nich je možno považovat stav založený dřívější existencí obecního vlastnictví ještě před zrušením tohoto institutu, t.j. nejpozději do 31.12.1949 (tzv. historický majetek obcí). Druhá právní skutečnost, která je způsobilá přivodit obecní restituci, spočívá v tom, že příslušná organizace, která měla právo hospodaření k nemovitostem, vykonávala toto právo k rozhodnému dni k 23.11.1990 (podrobněji viz ustanovení § 1, § 2 zákona č. [172/1991](#) Sb.).

Z právního závěru o existenci či neexistenci obecního vlastnictví pak bylo možné dovodit, zda se následná kupní smlouva, kterou byly předmětné pozemky dne 22.3.2003 převedeny z obce Š. na žalované, dá považovat za platnou či nikoliv.

V posuzované věci přichází zjevně v úvahu z obou alternativ jen druhá, t.j. případné hospodaření s nemovitostmi k datu 23.11. 1990; otázka, kdo s nemovitostmi k rozhodnému datu hospodařil, musí být především věcí úplného dokazování.

Ústavní soud již v nálezu sp.zn. IV. ÚS 185/96 dovedl, že pro přechod některých věcí z majetku České republiky do vlastnictví obcí podle zákona č. [172/1991](#) Sb. musí být splněny kumulativně tři podmínky stanovené v § 1 odst.1 - musí jít o majetek, který v rozhodné době náležel České republice, ke stanovenému dni k němu měl právo hospodaření právní předchůdce obce a konečně, že s tímto majetkem tento předchůdce také hospodařil.

Znamená to, že posouzení zákonného termínu „právo hospodaření“ ke stanovenému datu 23.11.1990 je především věcí fakticity tohoto hospodaření, nikoliv právního titulu k němu. Z tohoto řešení ve věci rozhodné otázky vycházel již opakovaně Nejvyšší soud např. v rozhodnutích 28 Cdo 817/2006, 28 Cdo 470/2007, 28 Cdo 1301/2001 atd.

Tomuto skutkovému aspektu věci, podmiňujícímu správné posouzení věci po stránce právní, se však nižší instance náležitě nevěnovaly. Nelze se spokojit s konstatováním - jak to učinil odvolací soud - že ke změně právního režimu pozemků nedošlo a že „faktická změna způsobu využití pozemku na jeho právním režimu v dané situaci ničeho nezměnila“. Naopak - právě zde absentuje skutkový

základ pro posouzení, zda byly či nebyly splněny zákonné podmínky pro obecní restituci ve smyslu § 1 odst. 1 zák. č. [172/1991](#) Sb. Jestliže by tomu tak bylo, pak obec Š. posléze oprávněně převedla pozemky žalované a žaloba nemůže být úspěšná.

Právní posouzení věci odvolacím soudem tedy ve vztahu k § 1 odst. 1 zák. č. [172/1991](#) Sb. nerespektuje ustálenou judikaturu jak Ústavního soudu, tak i Nejvyššího soudu. Navíc si odvolací soud, pokud by tuto judikaturu respektovat chtěl, neobstaral pro aplikaci zákona nutné skutkové závěry. Stejného pochybení se v tomto ohledu dopustil i soud prvního stupně.

Z těchto důvodů Nejvyšší soud zrušil jak rozsudek odvolacího soudu, tak i v celém rozsahu rozsudek soudu prvního stupně (§ 243 odst.2 písm. b) věta za středníkem, odst. 3 o.s.ř.) a vrátil věc první instanci k dalšímu řízení.

Je tedy nyní na soudu prvního stupně, aby doplnil své skutkové závěry o zjištění, kdo byl faktickým uživatelem předmětných pozemků k rozhodnému datu v r. 1990, resp. zda ještě k tomu datu na těchto pozemcích hospodařil žalobce (dříve jako samostatný subjekt práva). V případě, že tento skutkový závěr nevyplýval z dosud provedených důkazů, doplní tedy soud prvního stupně náležitým způsobem dokazování.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Koupě nemovité věci](#)
- [Nesprávný úřední postup \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Platební neschopnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Předkupní právo \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušení řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Rodinný závod \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Dědictví](#)
- [Výživné](#)
- [Valná hromada](#)
- [Ustanovení zástupce](#)
- [Náhrada škody](#)